

MAGYAR

DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár
 „MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 pósthivatalnál eszközölhető.
 SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 Váci-körút 35. szám.

Előfizetési ár
 „MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 pósthivatalnál eszközölhető.
 KIADÓHIVATAL:
 Budapest, V. Alkotmány-
 utca 27, I. em. 16.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Tartalom: T. Olvasóinkhoz! — Még egyszer a száritásról. Irta: D. V. — Levél a szerkesztőhöz. Irta: Gróf Keglevich Gábor. — A dohányjövédéki kihágásokról. Irta: Dr. Neuberger Ignác budapesti kir. táblai bír. — Országos kiállítás. (A jury által kitüntetett dohányok. — Bosznia és Herzegovina dohányjai. Irta: R. I.) — Vidéki tudósítások a dohány állásáról. — A verpeléti dohány termelése. Irta: Sz. Ó. — A mezőgazdasági válság. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.

T. Olvasóinkhoz!

Idestova 2 éve lesz, hogy a «Dohány Ujság» keletkezett; — nálunk az már nagy időnek tekintetik; annál is inkább, minthogy ezen lap keletkezése annyi sok akadályba ütközött. Már magába e száraz szó: «Dohány Ujság» is elég volt arra, hogy az ember vissza-radjon tőle; ki fogja azt olvasni, ki fog arra előfizetni? kérdeztem önnön magamtól. S a válasznak adása maradtam magamnak.

Hisz minden szaklapnak megindítása nem valami könnyű dolog, és nem kecsesített, de még a dohány épen oly tárgy, melyet csak egyes emberek ismernek, és a legkülönösebb az, hogy azok épen azon időben, a midőn ezen lap keletkezett, a dohányról hallani sem szerettek; mindezek daczára, a midőn a dohánytermelés hanyatlását fájdalommal tapasztaltam, és láttam, a mint az rohamosan a teljes romlás felé halad, minden akadályt leküzdöttem és megalapítottam a «Magyar Dohány Ujság» elhatározva, hogy csekély erőmet és tehetséget az ügynek szenteltem.

Sok, igen sok dohánytermelő felbontatlanul küldte vissza a nekik nevéstésnek látszó «Dohány Ujság»-t; de ez engem nem ejtett kétségbe és folytattam a munkát azon erős hit mellett, hogy az nem lehet, hogy egy ily életbe vágó kérdés hajtóbrést szenvedjen; fájt volna, hogy nem akad valaki, a ki ezen égető eszmét felkarolja. Nagy kérdés volt előttem, egy oly nagyon göröngyös pályára lépni, egy ily vállalatba fogni, — de meg voltam győződve, hogy a dohány oly kérdés, mely nemzetgazdaságunk terén óriási szerepe van hivatva és egy lapnak, mely ennek organuma, fenn kell állnia; folytattam tovább a legnagyobb kitartással; egyetlen erkölcsi támogatóm támadt egy lelkes férfiának bátorító szavában, a dohányjövédéki központi igazgatóság fejében, ki első tekintetre e lap létjogosultságát belátta és helyes irányánál fogva éles látásával hézagpótlónak találta.

Lassan-lassan mind jobban kezdett terjedni a lap és az országnak sok jobb dohánytermelője elismerőleg kezdett nyilatkozni már felőle. Most már igen sok jeles termelő és szakférfi nyújtotta felénk segédkezést, és támogat bennünket nehéz munkánkban avval, hogy a szakmába vágó dolgokkal gazdagítják lapunk tartalmát.

Naponta érkeznek az ország minden részéből elismerő nyilatkozatok.

Szóval a lap megmutatta, hogy életre való, és ma már fennállása biztosítva van.

Ezuttal tehát leghálásabb köszönetünket óhajtuk nyilvánítani lapunk barátainak azon jóakaró készségért, melylyel lapunkat támogatták és kérjük a további támogatást, valamint azt is, hogy ismerős és baráti körben terjesztési sziveskedjenek.

Nekünk pedig feladatunk leend úgy mint eddig, minden lehető igénybe venni és meg-

mozgatni, hogy dohánytermelésünk virágzóvá legyen.

Nemzetgazdaságunk terén nincs egy gazdasági cikk sem, melynek több ápolásra való szüksége, mint a dohánytermesztésnek, és nincs egy tárgy sem, melynél a tanuláshoz oly tág mezeje legyen, mint ép a dohány termelés; ezen mezőn óhajunk haladni és a már általunk megkezdett munkát lelkiismeretesen folytatni.

Ismételnem kérjük a nagy közönség támogatását, mely nélkül czélunk el nem érhető. Azon bizonyos reményben vagyunk, hogy kérésünk nem lesz a pusztában elhangzó szózat.

Lapunknak előfizetési ára:

Egész évre 4 frt.
 Fél 2 »
 Negyed 1 »

Daróczy Vilmos
 szerkesztő és kiadótulajdonos.

Még egyszer a száritásról.

Úgy látszik, hogy a dohány terén kezdett érdeklődést és tevékeny működést a természet is elősegíteni iparkodik, a mennyiben régés régen nem járt oly kitűnő idő a dohány száritására, mint most; nyujsunk tehát segéd kezét a természetnek és használjuk fel a jó alkalmat, és ha már kénytelenek vagyunk dohányunkat szabad ég alatt száritani, legyen igyekezetünk oda irányozva, hogy egyszer se kapjon esőt. Ha jól működünk és igyekeztünk, ezen jó időjárás mellett nem szükséges, hogy dohányunk hetekig kinnt függjön az állón, hanem kissé korábban kell felbredni és napkelte előtt jóval kell a dohány kiforgatásához fogni. Ezen eljárást következőképen szokták végrehajtani.

Két ember szükséges ezen műtethez, még pedig a zsineg két végén legyenek; ezen két férfi (vagy beavatott asszony) a zsineg kifeszítésével foglalkozik.

A midőn ez megtörtént, és a zsineg nem képez nagy ív formát; elkezdi a leveleket egyenként a helyéről elmozdítani, és önálló helyzetbe hozni; ugy hogy minden levél külön függjön és egyik a másikat ne érje. Ha pedig a két munkás a zsineg közepén összeért, be van fejezve e munka: az egyik munkás balra, a másik jobbra megy és ellenkező helyre kötik fel újra a zsineget az állóra; ez a műtét azért jó, mert ezen kiforgatás által az az oldal, a melyik eddig árnyékban volt, kifelé jön, az pedig, a melyik a napon volt, árnyékba jön. Ezáltal a szint is egyenlően kapja.

A régi szokások némelyikétől óvakodni kell; ezek közé tartozik azon szokás is, hogy két gányó neki áll a zsineg két végének és istenesen megrázzák, ugy annyira, hogy a levelek egy harmadrésze a zsinegről leszakad; e leveleket ők azután kosárba, öbe összeszedik és újra felűzik, miután mindenféle nyomásokon átmentek és hibás, rongyos és foltossá lettek. Természetes, hogy ezen fűzés nem lehet állandó, a mennyiben a szárik ki vannak szakadva, és legtöbb esetben ismét leszakadnak és tönkré mennek.

Azért a dohánynyal kiméletesen bánjunk, és össze-vissza ne gázoljuk.

Ezen rendszeres bánásmód mellett legfeljebb 5—6 nap után fedél alá tehetjük a dohányt, és azt nyerjük az által, hogy az ép dohánynak helyet csináltunk, és nem leend

szükség oly felette sok állványra, melyeket elkészíteni szintén sok fáradságos munkába kerül.

Megmentjük a dohányunk nagy részét az elrongyolástól, a nap elperzselésétől, és a mi a legveszedelmesebb, a fél száradt állapotban való megázástól, mely épen tönkré szokta a dohányt tenni. Mert az ily dohány, levonva azt, hogy megfeketedik és elpenészedik, el is morzsolódik, soha meg nem puhul, a kiszapulás által léha, és sulytalaná válik.

Mind e nagy bajoktól megmenthetjük dohányunkat, ha némi gondot fordítunk reá; főleg ha ilyen jó időjárás, lehetőleg előnyünkre felhasználunk. A szabóég alóli dohány-behordásnál is nagy óvatossággal kell eljárni; kivéve azon esetet, ha fergeteg lep meg bennünket, csak is nap feljötte előtt, vagy egészen holdvilágos éjszakán szabad a dohányt behordani, a midőn a harmattól némileg megpuhult, és nem törledődik; az elrendezés azután a pajtában, a szergyékre való felgattás későbbre is maradhát, minthogy ott már a dohány nem szárad ki annyira, hogy eltörledődjék. A telkötésnél vigyázni kell, hogy a behordás alkalmával összekuszott leveleket ismét egymástól elszedjük, hogy mindenik levél külön függjön. Ezen műtét egyike a legfontosabb teendőknél és nagyon ajánlom termelőinknek, hogy erre különös gondot fordítsanak, mert minden munka eredménye dugába dől, ha ezen felagattásnál a leveleket egyenként egymástól szélylyel nem szedjük. Ezen munka nem nehéz, mert a levelek már oda kint szét lettek szedve, tehát könnyen válnak el egymástól, és igen kevés munkával ismét szét-szedhetők; itt már oly könnyen nem kuszik össze, minthogy a zsinegét jól ki kell feszíteni, hogy egyenesen, és ne ív alakban függjön.

Ha a természet által kijelölt irányt követjük, igen jól csellekzünk; értem azt, hogy be kell várni a sorrendet az érettségre; az anyá dohány letörése után a hegydohány rendes körülmények közt 8—10 napra érik meg. Ezen idő közben előbb letört dohányunk nagy része már fedél alatt van, és már a később szedettnél a hely készen áll; de ha még épen nem is egészen üres a száritó, a míg a hegylevél füllesztetik, fűzetik, teljesen elkészülhetünk az anyadohánnyal.

De ha rendetlenül foglalkozunk vele, és a dohányt nyakra főre törjük, nem nézve azt, hogy érett-e vagy nem, hanem össze-vissza, igen természetes, hogy ilyen esetben összegyűl a sok munka, nincs elegendő hely a dohány felagattására, kapkodunk, dohányunk összehalmazódik, közbe jön egy kis eső, mely már a füllesztett dohányban hasznót nem tesz; a dohányos ugyan azt állítja, hogy zöldjében nem árt neki; igaz, hogy nem árt annyira, mint ha fél száradt állapotban érné; de bizony mindig árt az, csak hogy ez oly dolog, melytől megmenekedni nem lehet mindazoknak, kiknek a dohányja szabad ég alatt szárad.

Vajha eljönne azon idő, a midőn minden termelő belátná, hogy a dohány szabadág alatti száritása egy rossz lutri, és a czélnak nem felel meg; hanem természetne annyi dohányt, a mennyit képes volna fedél alatt megszáritani. Ha ez eszmét gazdáink meghonosítanák, és előbb egy kis dohányzáritó pajtát készítenek csak mindenki magának, ennek jövedelméből nem sokára abba a kellen és helyzetbe jönne, hogy nagyobbát építhetne és ismét többet termeszthetne.

Aki ez irányban cselekednék, az a kevesebb termelés által jobb földre is termelhetné, a mennyiben azt könnyebben trágyázhatná, és a rendszeres kezelés után hamar jönne abba a helyzetbe, hogy többet és jobbat termelhetne.

Ha a nagyobb termelők, kik mindnyájan dohánypajtákkal rendelkeznek, szintén ezen irányt követnék, hogy csak is annyi dohányt természetesen mindenki, a mennyit épületeiben megbírna szarítani, bizonyára hamar czélt érnenek, mert a kinek jelenben nincs annyi épülete, a mennyit ő gondol, hogy kellene az általa termesztésre szánt terület után, ha abbéli szándékáról letérne, és kevesebbet termelne, az épületeknek aránylag bizonyára több haszna volna mint az indokolatlan több termelés mellett.

Kevesebb földet könnyebben bírna ő is teljes jó állapotba hozni, és ha, — a mit nem kétek — ezen kezelési rendszer után a jövedelem fokozása által a dohánytermelés tökéleget fog magának teremteni, ezt épületek szaporítására fordíthatná, és igen természetes, hogy azután a termelési területet azokhoz mérten szaporítani lehet. De az, hogy csak a világba isten kegyelmére, akár milyen rossz talajban, és épületek hiányában dohányt termesztünk, nem jogosíthat bennünket arra, hogy sikeres eredményre számítsunk.

Nézetem szerint a kormányának be kellene hozni azon rendszert, hogy csakis fedél alatti dohányszarítás kezelését engedje meg, és a szabad ég alatti szarítást teljesen eltiltana.

Félni lehetne talán attól, hogy ha a szabadban meg lenne tiltva a szarítás, összeszorítaná a kicsiny helyiségben a sok dohányt, és így ez tönkre menne.

De ez ellen az az óvszer volna, hogy az épületek térfogatához adná az engedélyeket. Ezzel lehetne csak czélt érni.

D. V.

Levél a szerkesztőhöz.

Mélyen tisztelt szerkesztő ur! Engedje meg, hogy egy pár sorral felkeressem. Magam is dohánytermelő vagyok s érdekel olvasom a «Dohány Ujság» hasábjait, óhajtván tanulni s esetleg az olvasottakat felhasználni s a legutóbbi számokban jött szarítási mód készletet s sorokkal Önt felkeresni. Akkor, midőn legjobban ajánlatik a termelőnek az árnyékban szarítás — melyet sajnos még a mi viszonyaink között alig-alig találhatni, — s mig attól nagyon természetesen a régi uszussal szakítani nem tudó dohányos idegenkedik is és kísérlet nélkül elítéli, — találkoznak nagykereskedők ügynökei, kik határozottan lebeszélnek, az annélkül is az újításokhoz féltékenyen fogó termelőt — a szarítási módtól — mint olyantól, mely az épen keresett szép szarítást teszi, — a melyet csakis a kellő föllesztés és a nap behatása hoz létre.)

Az ily körülmények között az esetleg vállalkozó gazda is tévóváz elhatározásában, a nagyobb kiadást feltételező — a szarítási mód alkalmazásában, — mind addig, mig tudomására nem jövedn annak, hogy az utóbb emiutt szarítási mód az értékesítésnél kifizeti magát.

¹⁾ Mindazon ügynökök, kik a termelőnek azt ajánlják, hogy az árnyékban szarítástól tartózkodjanak, rossz-szerű cselekednek, mert megkárosítják a termelőt, megkárosítják saját megbízóikat, és csak tudatlanságot áruznak el. Mert ha a dohány meg van érve, rendszeren füllesztve, és így fedél alatt szarítatik, a legszebb szarítást kapja, rugékonny, ép és kiválólag súlyos marad, és így mindenesetre értékesebb; már csak azért is, mert az osztály jobba, a mennyiben a a bentszarítás mellett el nem rongyolódik, a nap hőisége széleit ki nem perzseli és az eső ki nem lugoza.

Szerk.

Különböen nagyrészt abban is tartom a fő okát annak, hogy e szarítási mód még alig honosodik meg — hogy a kereskedők nem egyöntetűen járnak el, s pozitív tudomásom van róla, hogy az árak lenyomása miatt a dohánytermelő által szép és egészségesnek qualificált dohányt is kifogásolja, ²⁾ s így tévútra vezet a termelőt — a dohány elkészítésénél — midőn egy hétnek utána másnak ügynöke, megbízottja, épen a kifogásolt dohányt állítja a termelő elé: — mint példányt!

Igy tehát látható, hogy nem a termelőben a főok.

A termelő aszerint fog termelni, amint a kereslet irányul, de ha a dohány beváltásra jogosult nagykereskedők eljárásaikban a bizalmatlansággal lépnek fel már initiative, — s csakis az árak lenyomására irányult számtalan kifogással — az ugys ünkényöknök oda dobott külföldnek termelőt — a kívánt minőség előállításánál zavarba hozzák — ha reájuk hallgat; nem csoda, ha a régi rossz mellett marad, s az újításhoz nem mer fogni, — mert a fentjelzettek után hogyan tudhassa meg, vajjon melyik ügynöknök volt igaza — s melyik tanácsát kövesse? — és továbbá ebből mi consequentiát húz le a termelő? azt, hogy mennél többet adni a súly előállítására, s kevesebbet a minősítésre.

Jól tudjuk mi termelők, hogy egyik nagykedő egyik országának, másik másik részére veszi; s mig az egyikben a sárga szarítást kedvelik — esetleg a minőség rovására — másikban a piros dohányt — s e szarítás előállításánál a föld vegyalkata, az idő kénye-kevede határoz sokszor felettünk, — mig az árnyékban szarításnál e színváltozás nincs meg annyira, egyik éven olyan mint a másikban: — csak érettek legyen. — De vajjon e módot feltételező befektetés értékesíti-e önmagát? s a kereskedők kifogásai nem szaporodnak-e egygyel? — nem merve megmondani a termelőnek, hogy ez vagy az a dohány kitünő, hanem olyan se hideg se meleg «használható» kifejezéssel élnek — nagy kegyesen.³⁾

Szarításról lévén szó — engedje meg, hogy e pár sort még közöljem.

Mult esztendőben ama kellemetlen tapasztalatom volt, hogy a simitáskor épen a legszebben beszáradt, még augusztus hóban verőfényes száraz időben a pajtába került dohány lett puha, — penészes; — épen azon dohány, melytől a minősítésre legtöbbet vártam s bár a beagatásnál gond volt reája fordítva stb; — midőn ez két esztendőben egymásután ismétlődött, elhatároztam magamat, hogy mindent 4 ölon a nádtetőzet élén fent, kéményeket, kürtöket csináltatok egy □ láb belső világossággal ellátva az eső beesését akadályozó, ferde kalappal; ugy okoskodván, hogy a késő törés — természetesen későn szárad, s már szeptember végén, október elején többször — a kellemetlen nedves időjárás elől be kellett agatni, — ez utóbbi aggatásnak — a száradás folyamata alatti vizgőzei szabad elillanást nem találván fent: a már száradt s felvert felső dohányra ülepdedek — azoknak nagy hátrányára; amióta ezen kü-

²⁾ Ezt csak egyes kivételek tehetik. Szerk.

³⁾ Mindenki kereskedő oda adja a dohányját, a hol megveszik. Egyes szeszélyes ügynökökre az okosru gazda ne hallgasson és a rendszeres kezelés módjáról le ne térjen, mert így bizony nem fog csalódni számításában.

tők megvannak a 185 öli hosszúságot kitevő pajtákon — a minőség nem romlik többé.)

Fogadja őszinte üdvözlétem kifejezését, melylyel vagyok

Egres-Kátán, 1885. szept. 21.

Gróf Keglevich Gábor.

A dohányjövődéki kihágásokról.

Irta: Dr. NEUBERGER IGNÁCZ kir. táblai bíró.

V.

V A dohánynak tilalomellenes birtoklásáról intézkednek a dohányjövődéki iránti törv. és szab. 94. és 95. §-ai és pedig akképen, hogy az, kinél dohánygyártmányok oly nevei találhatók, melyek nem származnak kincstári gyárakból, vagy melyek a kincstári eladási raktárakban fenálló árszámban nem foglaltatnak, ezen gyártmányok honnan származásának kimutatására köteleztetik, ellenkező esetben a birtoklás tilalomellenesnek tekintendő.

Tilalomellenes birtoklásnak tekintetik továbbá, a 95. §. szerint, a) ha olyanoknál, kik dohánytermelésre engedéllyel nem bírnak, dohánylevelek általában találhatók, vagy b) ha olyanoknál, kik saját használatra dohánytermelésre engedéllyel bírnak, vagy azt a kincstár részéről termelésükből saját használatukra kikapják, dohánylevelek a lehető természetig a kikapott törvényes járandóságok túlhaladó mennyiségben, hivatalos ellenzár vagy felügyelet nélkül találhatók, a nélkül, hogy a tulajdonos képes volna magát birtoklási engedéllyel igazolni.*)

A dohány törvényellenes birtoklása az 1879. IV. t.-cz. 18. §-a szerint a fogyasztási illeték kétszeresétől négyeszereséig büntetetik.

VI. A külföldi dohányra vonatkozólag: a dugarúság fogalma a dohányjövődé. törv. és szab. 109. §-ában van meghatározva, akképen, hogy dugarúság követik el, ha dohány a külföldről vagy valamely vámkülföldről a vámterületbe a törvényes feltételek megtartása nélkül hozatik be, legyen az ezen területen elhasználatra, eladásra, forgalombavétel vagy eltételre avagy átvitelre szánva.

A dohánynak külföldről behozatalára vonatkozó törvényes feltételeket az engedély megadásának módozatát már IV. alatt (dohány tilalomellenes forgalmánál) közöltük. A dohányjöv. törv. és szab. 81. §-a szerint a külföldi nyers és gyártott dohánynyal való kereskedés belsőldön tilva van.

A dugarúság (külföldről való dohánycsempészet) az 1876. IV. t.-c. 12. §-a szerint, a megrövidített vagy veszelézetett váms- és fogyasztási illetékek ötszörösétől annak tiszteségéig büntetetik. Ha azonban oly enyhítő körülmények léteznek, melyeket más terhelő körülmények ki nem egyenlítenek, és esetben a büntetés az említett illetékek kétszeres; mennyiségéig enyhíthetők. E büntetés a csempészet kísérleténél is alkalmazandó. E szerint a külföldről való dohánycsempészetet a törvény súlyosabban rendeli büntetetté, mint a belsőldi dohánynyal elkövetett fönnebb részletezett jövődéki kihágásokat.

(A fogyasztási illeték nagyságát I. fönnebb II. alatt.)

A pénzbüntetésnél egyidejűleg az annak be nem hajthatása esetére alkalmazandó szabadságvesztésbüntetés is megállapítandó, az

⁴⁾ A leghelyesebb cselekmény az ily forma szelelt készítés, különösen a hol a pajták nagyon hosszúak. Az ily helyeken a tapasztalat azt mutatta, hogy a pajta két végén a dohány teljesen megszárad, mig a pajta közepén zsenegés marad. Ily helyeken az említett szeleltök nagyon jó szolgálatot tesznek. Szerk.

⁵⁾ A saját használatra való dohánytermelés engedélyezésének feltételeiről részletes intézkedést tartalmaznak a dohányjöv. törv. és szab. 50—52. és 54—61. §§-al, valamint az 1876. IV. t.-cz. 3—5 §§-al.

A kincstár számára vagy külkereskedésre termelő, úgy maguk mint a velük közös háztartásban élő 16-ik élet túlhaladott férfi családtagok és minden egyes felső kérésztű s azoknak legalább 16 éves férfi családtagjai részére fejenként 10 klg. közönséges pipadohányt kiválthatnak, minden klg. után fizetendő 60 krajczár fogyasztási illetéke mellett, miről igazolási okmány adatik ki. N. I.

1876: IV. t.-cikk 19., 20. §-ai értelmében. E törvény életbeléptetése előtt, a fogságbüntetés külön büntető uton szabott ki az 1855. október hó 10-én kelt rendelet értelmében. Ez eljárás megváltoztatta az 1876: IV. t.-c., melynek 20. §-a szerint a fogság, a pénzbüntetéssel egyidejűleg egy-egy ugyanazon ítéletben határozandó meg.

A büntetőtörvények életbeléptetése iránt hozott 1880: XXXVII. t.-c. 13. §-a szerint a 300 forint túl nem haladó pénzbüntetés elzárásra, az azt túlhaladó pénzbüntetés pedig fogházra változtatandó át, mely szabadságvesztésbüntetés ugyanazon törvény 9. §-ának rendelkezésénél fogva mindazon esetekben, melyekben elzárás alkalmazandó, a kihágási törvény 22. §-ának, a fogházbüntetés alkalmazásánál pedig a bünt. törvény 53. §-ának határozata értelmében volt kiszabandó.

(Folyt. köv.)

Országos kiállítás.

A jury-tanács határozatal alapján kitüntetett

dohánytermelők jegyzéke.

Az országos kiállítási bíráló-bizottság munkálkodásának eredményét közzétette a napokban a kiállítási elnökség. Az alábbiakban közöljük azon kiállítók névsorát, a kik kiválólag (egyéb terményük mellett) a dohánytermelésért lettek kitüntetve.

Összesen 22 termelő dohányja lett nagy érremel kitüntetve, mely szám mutatja, hogy a dohánytermelők szépen vannak az ország kiállításán képviselve.

A kitüntetés, melyben termelésük, gondozásuk eredménye méltán részesült, bizonyára buzdítani fogja őket, hogy a dohánytermelésre ezután is oly gondot fordítsanak, mint azt eddig tették.

Örömmel látjuk, hogy a bíráló-bizottság véleménye az egyes dohányokról összeesett a miennkel, a mennyiben azon termelők legnagyobb része, kiket mi dicsérettel említtünk, kitüntetést nyert.

A kitüntetés, mely őket érte, megérdemelt jutalma igyekezetüknek.

Kiállítási nagy érmet nyertek:

Bárczay Gyula, Tisza-Roff, kitünő kezelési dohányért. Gróf Apponyi György Gerendás, kitünő minőségű és kezelési dohányért. Beliczay István B.-Gyula, kitünő minőségű és kezelési dohányért. Lázár István örökösei Orosháza, kitünő minőségű dohányért. Bleuer Sámuel és Groak Zsigmond Buj-Nyiregyháza, kitünő minőségű dohányért. Borbély József és Géza Tisza-Roff, kitünő kezelési dohányért. Buda József Debreczen, kitünő minőségű dohányért. Gróf Dessewffy Aurel Búd-Szt.-Mihály, kitünő kezelési dohányért. Ehrlich Salamon Fegyvernek, kitünő kezelési dohányért. Dr. Frank Mór Fegyvernek, kitünő minőségű dohányért. Hofmeister Illés és József Halas, kitünő minőségű dohányért. Jakabffy Miklós Kupa-Pusztá, kitünő minőségű dohányért. Keller Kelemen Rinya-Szt.-Király, kitünő kezelési dohányért. Leopold Sándor Oszák, kitünő kezelési dohányért. Löffler Mór M.-Bánhegyes, kitünő kezelési dohányért. Purgli János Pa.-Tompá, kitünő minőségű és kezelési dohányért. Schosberger Zsigmond Budapest, kitünő minőségű és termelésű dohányért. Stosz Mihály Német-Ság, kitünő minőségű

dohányért. Szentkirályi Ödön Verpelét, kitünő minőségű dohányért. Báró Wasmer Adolf P.-Dombegyháza, kitünő minőségű dohányért. Weidenfeld Lajos Kun-Ágota, kitünő minőségű dohányért. Dr. Werzár Gyula Magyar-Bánhegyes, kitünő minőségű dohányért.

Bosznia- és Hercegovina dohányai és dohánnyártmányai.

(R.I.) Az Unionbank szabadalmazott osztálya vette át a bosnyák pavillon felállítását. A pavillonba lépőknek azonnal feltűnhetik bairól egy körülbelül négy méternyi magasságú gula, melyen a boszniai leveles dohányok — a gula tövében pedig a szivarkák s szivarkadohányok, valamint a pipadohányok láthatók.

Boszniának dohánnyermelői körzetei között a legnevezetesebbeket képezik:

1. A »Bánjaluka«-i körzet, melynek beváltott dohányain a finom kezelés nyomai láthatók; egyforma sárga színű levelek, melyeken a kerti kezelés nyomai láthatók.

2. »Trebinjei.« A Sumatradohány finomságát meghaladó vékony lapok, alig észrevehető mellék-erekkel. Ezen anyagból készül az ottani »Najfinji Trebinszky« szivarkadohány, melynél vékonyabb vágatú bélt nem találhatunk.

3. »Zvorniki.« Folyómenten termelt apró levelek, szilárd növényrosttal; a középfinom boszniai pipadohány gyártására a legalkalmasabb s legolcsóbb is.

4. A »Stolac« vidéki dohány halovány-sárga keskeny leveleket képez, a levélgyökötől hegy felé hirtelen vékonyuló kocsánnyal.

5. A »Mostárai« körzet a többihez képest a legnagyobb leveleket szolgáltatja, színben a többiktől alig eltérőket.

6. A »Foce«-i dohányok könnyű anyagot képeznek s a finomabb pipadohány gyártására is alkalmasak. Végre

7. »Ljubiski« termelési körzetnek völgyben s részint hegyoldalt termelt dohányjai, melyek érlelés előtt szedettek le; gyenge anyalevelek egyébkénti finomság nélkül.

Bosznia-hercegovina szivarkái nagyon csinos felszerelés mellett mint tiszta munka vannak bemutatva.

A izléses csoportosítást és feltűnő gondos összeállítást itt is valamint a pénzügyminisztérium pavillonjának dohánnyártási osztályában Milder József budapest-erzsébetvárosi dohánnyártási igazgató eszközölte.

Vidéki tudósítások a dohány állásáról.

A »Magyar Dohány Újság« eredeti tudósításai.

Felkérjük lapunk barátait, sziveskedjenek bennünket a dohány állásáról és a dohány körüli munkálatokról hébe-korba tudósítani.

Borhidi lanka, (Szatmármegye) 1885. szept. 23. Tekintetes szerkesztő ur! Az exciccatorrt megkaptam s köszönettel veszem. — Holnap összegyűjtetem a dohánnyosokat s az értelmességét és használatba veszük.

Itt nem konservatív népséggel van dolgom, ezekben nagy a hajlandóság a reformokra.

Már eddig több előadást tartottam, hirdetve szerkesztő ur tanait.

A vajvirág, melyről b. lapja mult számában olvastam, itt is annak híják, »vajvirág« vagy »vajfü«. Itt azt tapasztalták, hogy csakis a dohány tövével nő, ott, hol többször egymásután lett dohány ültetve; első évben meg nem terem. Azt is tapasztalták, hogy homokos földben hamarabb és több terem, s mi nagyon természetes, itt hamarabb meg is öli a dohányt.

Hogy itt szeretnek ujítani, kitetszik abból, hogy a fűzésnek egy új módját kezdték, még pedig a következő módon: a leveleket, vagyis két levelet háttal egymásnak fűznek, úgy hogy csak a kocsány éri egy kissé egymást s az ekként fűzött zsinetet a pajtában, árnyékban szárítják. Ezt a dohánnyt nevezik itt aztán »léczesnek«.

A mi a dohánnyermést illeti, az itt az idén nagyon különös. Van ugyanis kitünő, a hol rófnyi levelek vannak, van ismét egyes földeken oly gyöngye természetes, a milyen másfél tized óta nem volt. Ily gyöngye dohányok az első ültetések; ezek ugyanis a nyári szárazságot annyira megsínlették, hogy kétszöbbsi esőzések már nem használtak neki.

Ezzel vagyok tek. szerk. urnak tbt.

K. E.

Kis-Marja, (Biharmegye) szept. 28. A jó idő beállta folytán a még most törendő dohánnyok ugy mennyiség mint minőség tekintetében jó eredményt fognak adni. Az előbb szedett és árnyékban szárított dohányok gyönyörű piros színűek és teljesen épek. A termés egészben véve nagyon kielégítő.

M. M.

Andaháza, 1885. szept. 27. A dohánnyzedés itten pár nap mulva teljesen befejezték, a régibb zsedés egészen eső nélkül jött fedél alá és nagyon szép színtű.

G. M.

Konyár, 1885. szept. 26. E vidékén a dohány daczára annak, hogy némely helyen a palánta elkészt, még is igen jól sikerült. Teljesen épen és eső nélkül került fedél alá.

D. J.

A verpeleti dohány termelése.

I.

(Sz. Ö.) A verpeleti dohány, valamenynyifajok közt, mert az országban valóban csak két határban, a verpeleti s vele szomszédos Feldebrő községében termelve tartja meg jellegét, méltán különlegességnek tekintetik; a kormány is mint finom kerti levelet váltja be, s az anyagot gondos és költséges kezelésben részesíti; leginkább sárga tubáknak lesz feldolgozva, mely debrői tubák néven meg az egyedáruság behozatala előtt is ismeretes volt, a verpeleti nevet pedig mint pipa dohány nyeri és ezen név alatt is arulatik.

Verpelét és Feldebrő községek kiterjedt határaitban többféle minőségű föld található, a melyen azonban a kérdés alatti dohány terem, ez a Tarna-patak bal partján elterülő lapos és csekély emelkedéssel bíró talaj, s kizárólag homok, még pedig oly vízhozható homok, mely egyenlő minőségű 15—20 méter mélységben; — a lakosság szava szerint csak jó homok és roz homok elnevezéssel lesznek egyes dűlők megkülönböztetve a szerint, hogy a szőlnek ellentállani képes-e vagy nem.

A kormányynak valamint a termelőnek egyaránt érdeke, hogy ezen homokon dohány termeltessék, mert ezen fajhoz hasonló dohány máshonnan be nem szerezhető, s minthogy csekély kivétellel évről évre ugyanazon föld termi, s bármiféle más termény után aránytalanul kisebb tiszta jóvedelem lenne várható, a nép kitartással foglalkozik ezen czikk előállításával. A verpeleti dohány vetésforgásba általában beosztva nincsen.

Az ugynevezett verpeleti dohány levele kis-alaku 10—25 ctm. hosszú finom bordázat és kocsánnyal, színe citrom-sárga, füstjének illata sajátságos, gyenge dohánnyosok ezen tulajdona miatt nagyra becsülik, de leginkább fűszerként lesz más erősebb dohánnyal vegyítve; a régi időben igen keresték czikk volt, mert az ország minden részéből jöttek vevők, kik saját szükségletük beszerzéséért keresték, nemkülönbön kereskedők is élenkítették a for-

galmat, úgy hogy könnyen pénzé tehetted minden gazda a termésért.

Most, mióta a kormány veszi át a dohányt, a bizonyos korlátokban tartja az egész elbánást, a termelő nem nyer ugyan annyit mint az előtt, de a biztos alapokra fektetett bevételek által, minden a netalán idegen vevők által a maguk előnyére a régi időben felhasznált esélyeknek kitéve nincsen.

A verpeléti dohány kétféle, de csak a növény alakjában különböző, nagy és kis-növésű fajtában létezik.

Az iránt, hogy a verpeléti dohányt kizárólag a talaj minősíti-e, vagy pedig a mag tartja-e fenn a fajt, eltérők a nézetek. Az azonban bizonyos, hogy több éven át termelve az itteni földben, az idegen faj palántából dohányon a verpeléti jelleg felismerhető lesz, valamint más földben termelve az itteni dohány is elfajzik.

A mezőváros határjainak tevékeny és nyirkos talajú földjeiben is termeltetik dohányt, de a szomsháti mag után lesz ültetve, s tiszai levél czimén beváltva; jelen értekezés azonban csak a sárga dohánynyal foglalkozik, mely kizárólag csak »verpeléti« néven ismeretes. (Folyt. köv.)

A mezőgazdasági válság.

A dr. Gaál Jenő által kidolgozott jelentés, mely a mezőgazdasági válságot az október elején Budapesten tartandó kongresszus előtt kifejtési s arra vonatkozólag indítványokat előterjesztési hivatva van, közzététetett. Reprodukáljuk azon három fő kérdést, melyet Gaál a kongresszuson megvitatásra kitűzni ajánl és a melyre ő a terjedelmes munkában kifejtett indoklások alapján formulázott indítványokat terjeszt elő.

A kérdések, melyek a vita kiindulási alapját képezik, a következők:

A) A tengeren túli országok és az ezekéhez hasonló viszonyok közt levő államok nyers termelésének versenye hogyan fog valószínűleg fejlődni? Vajon van-e kilátás arra, hogy ezen verseny már a közelebbi jövőben elő fogja idézni mai veszélyességének természetesen ellensúlyozását, vagy pedig az — habár koronként némi visszacsúszás mellett — általában meg lehet látni időközönként megújulni, vagy éppen még erősödni fog-e?

B) Ha áll az, hogy e verseny folyton oly erős lesz, mint napjainkban, sőt még valószínűleg erősödni is fog, hova kell közgazdaságunk általában, mezőgazdaságunk pedig különösen fejleszteni, hogy a gyökeresen változott viszonyok közt megélhassunk? Mik e fejlesztés eszközei és módjai?

C) A verseny tapasztalható túlterhelésével szemben, minő átmeneti intézkedések szükségesek a termelők és az állam részéről, továbbá mily nemzetközi megállapodások kívánatosak a végből, hogy e gazdasági nagy átalakulás mély hatású megrázkódtatás nékül, lehetőleg kevés kárral mehessen végbe?

Ezen három fő kérdésre vonatkozólag a következőket ajánlja Gaál kimondatni:

A) Tekintve, hogy az észak-amerikai Egyesült-Államok népességének szaporodása és iparjának fejlődése a földművelés számára még mindig óriási kiterjedésben kintülő szőföldeken, főleg mely a közlekedési eszközök, az ottani roppant hálózatot képező természetes vízi utak felhasználása és kiegészítése folytán, egyre tökélyesülhetnek, a nyerstermelésnek rohamos fejlődését az Egyesült-Államokban nem hogy akadályozni, sőt azt határozottan előmozdítja;

tekintve, hogy az Egyesült-Államokban állítólag elterjedt rablogásdalkodás sem tettet fel oly káros eredményeket, mint sokan gondolják, mert hiszen bebizonyított tény, hogy úgy a keleti, mint a nyugati államok régebbi szántóföldjein átlag több gabonát termelnek, mint a szőföldeken;

tekintve, hogy az eurpai államok fogyasztási képességének fejlődése a nyerstermékek Európán kívülről jövő versenyének öregbítésével nem tarthat lépést, mert e részben az észak-amerikai Egyesült-Államok mellett ezekkel hatalmas versenye kelve, a maguk megmérhetetlen, de még nagyrészt használatlanul heverő gabonatermő területeikkel, Kanada, Kelet-India, Oroszország és Laplata államok már a legközelebbi jövőben is sokkal inkább figyelembe veendő lesznek mint jelenleg; a távolabb jövőben pedig Ausztrália, továbbá az Amerikában és Afrikában nem régebbi felélesztett ama területek, melyeken a gyarmatosítás voltaképp csak ezután fog megindulni, nagyon számba veendő nyers termelésre lesznek képesek;

a tengerentúli országok és ezekéhez hasonló viszonyok közt levő államok nyers termelésének versenye fejlődni fog és nincs kilátás arra, hogy ezen verseny már a közelebbi jövőben előidézzé mai veszélyességének természetes ellensúlyozását, hanem az — habár talán

koronként némi visszacsúszások mellett — általában meg lehet látni időközönként ma erejével jelentkezni, de minden valószínűség szerint még folyton erősödni is fog.

B) Tekintve, hogy a nyerstermelés arányos fejlődésére a közép-eurpai államokban feltétlenül szükség van, mert ezek Anglia nyomatéka a nemzetközi munkafelosztás elvének alapjárá földrajzi és népességi viszonyaik mellett, valamint eddigi fejlődésük után ezt nagy veszélyek nélkülözhetnek;

tekintve, hogy a mezőgazdasági állása a közgazdaság keretében csak akkor tekinthető biztosítottnak, ha az onerejéből nemcsak megélleni, de haladni is képes, erre pedig csak úgy lehet reményünk, ha a tudomány és technika minden újabb vívmánya arról is, ép oly pontos számításokkal gyorsan alkalmaztatjuk, mint a termelés egyéb ágai körében;

tekintve végül, hogy a verseny minden téren tapasztalható nagymértű erősödése mellett az állami gyámkodás, miután azt általában egyenlően alkalmazni nem lehet, csak igazságtalan és káros hatással bíró egyoldalú előnyöket és hátrányokat teremt, sőt a jövőnek szakadatlan törekvést és éberséget kívánó versenyviszonyai között az, az egyes termelési ágak folytonos fejlődése szempontjából sem tekinthető észszerűnek;

a jövő állandó verseny kilátásaival szemben a közép-eurpai államok közgazdaságában léteitleni kell, vagy a mennyiben már meg van, fenn kell tartani a termelés főágai között a helyes arányokat; a mezőgazdaságot pedig oda kell fejleszteni, hogy az a termelő szabad akaratának lehetőleg alávetett, iparszerű és üzleties magabrendű foglalkozás legyen, melynél a kultúra a verseny öregbítésével lépést tartván, ezt folyton ellensúlyozhassa. A haladás eszközei e részben a szakértelem és a munkaerők fejlesztése, a megfelelő tőkebefektetés, a helyes munkafelosztás és munkaegyesítés, s minden létező termelési, társadalmi és állami tényező kellő viszonyba hozott, céltudatos, tervszerű felhasználása képezi.

C) Tekintve, hogy a termelési főágak közötti helyes arány a világgazdaság újabb alakuló viszonyai között biztosítható lesz, az épen ezen alakulat folytán gyengébbé vált termelési ágakat úgy a termelőnek, mint az államnak minden módon lehetőleg erősíteni szükséges; tekintve, hogy ezen átmeneti korszak alatt roppant nehézségek győzendők le, első sorban tehát maguknak a termelőnek kell, kik közül azonban a gyengébbek szerencsésen ocsálytársai támogatását nem nélkülözhetik, minden erőjüket megfeszíteni;

tekintve, hogy a termelők ily támogatása szükségképp csak átmeneti lehet, ennélfogva azoknak, a kik részre az nyújtatik, e támogatás átmeneti természetének tudatával folyton kell birtokni;

tekintve, hogy az állam aránylag rövid válságos idők alatt igen, de a termelés terén nem lévén képes a gondviselés szerepét folyton betölteni, az átmeneti idő alatt oly irányban kell a termelés tényezőinek hatalmas lökést adnia, hogy azok később magukra hagyva is ezen irányban kellő eredményt működhesse;

tekintve, hogy a nyerstermékeknek az egész világra kiható mai keresleti és kínálati viszonyai mellett az egyes közép-eurpai államok nyers termelésüket egész közgazdaságuk nagyobb mérvű károsítása nélkül külön a szükségnek megfelelő mérvben nem védelemhez;

a verseny tapasztalható túlterhelésével szemben, a termelőnek minden erejét és igyekezetüket össze kell szedni, hogy a gazdasági technika mai haladását megértvén, azt mielőbb lehetőleg hasznosíthatóvá a maguk javára. Különösen oda kell törekedniük, hogy a legjobb vetőmagok megválasztása, a leghevesebb trágya kezelés és legelőszűrűbb gépek és munkaeszközök és eljárások alkalmazása által a gazdálkodás eredményeit szaporítsák, de egyuttal az így elért többletet kedvező viszonyba tudják hozni annak szükségképp felmerülő költségtöbbletével. — Társulniuk kell minden téren, hogy érdekeiket közösen óvhasák meg, és hogy iparszerűbben s üzletszerűbben termelhesse. A termelőkegyáltalán folyton készüljenek azon időpontra, midőn gyámkodás nélkül kellend helyt állaniok. E részben a kisebb gazdákra, a nagy és középbirtokosoknak a legtöbb helyen közvetlenebb befolyást kell gyakorolni, mint eddig.

Az állam e gazdasági átalakulás időszaka alatt vámok által is védeni tartozik a nyers-termelés érdekeit, de miután a vámvédelemnek, ha az csak egyes közép-eurpai állam által kizárólag a maga javára alkalmaztatik, összes közgazdasági érdekeit tekintve, nagyobb haszna alig lehet; telette szükséges, hogy a közép-eurpai államok gazdasági érdekeik együttes megóvása végett szövetkezzenek és pedig úgy, hogy e miatt az egyes államok vámtörvényhozások

önállóságáról lemondani kénytelenek ne legyenek, hanem ennek fenntartásával az átmeneti időre egy közép-eurpai kereskedelmi szerződéses rendszert létesítsenek, melynek fő jellemvonását a hatályos vámvédelem képezze, a szövetségben nem álló országokkal szemben s a szabad forgalom lehető biztosítása az oly államok irányában, melyek ezen szövetség tagjai lennének.

Vegyesek.

A fergek kipusztítása a dohányföldből. A fergek kipusztítására legjobban hatna a föld pihentetése, illetve fekete ugar hagyása, valamint az ugar taposása. Sok gazdálkodóknak tartja, hogy a dohányföld porhanyós legyen. Tény, hogy annak kell lennie, de csak akkor kell olyanná tenni, a midőn a dohányültetésre fordítjuk, és nem évekkal azelőtt. Sok földben éveken át évről-évre kapás növényeket termesztettek s ezáltal minden gyom (gaz) gyarapszik, mert benne a szél által odavetett legparányibb mag is megfogamzik. Puhaságánál fogva benne a fergek is kedves tányárára talál, mert kényelmesen kuszhat ide-oda s üzheti romboló munkáját. — Némely helyen szeretik a dohány-kórót a földben hagyni, azon gondolatban, hogy az jó trágyaül szolgált. Ez a felfogás is helytelen, mert trágyának nem alkalmas a kóró, hanem igen alkalmas arra, hogy a fergek és gaz megteremjen a földben. Szedjük tehát ki a kórót és használjuk fel bármely célra. Mindig több haszon lesz mellette, mintha bennhagyjuk a földben.

Diszoklevelet nyertek a mezőgazdasági szakosztályból az orsz. kiállításon a következő honi kiállítók:

1. Gróf Chotek futtaki uradalma. Haladás, nagyban termelés, verseny, és kivitelképességért. 2. Erdélyi gazdasági egyeslet. Kolozsvár. Közhasznú munkásság és gyakorlati irányért. 3. Esztergomi érsékség. Nagyban termelés és kivitelképességért. 4. Gróf Károlyi Alajos uradalmi gyűjteményes kiállítás. Kitűnő és nagyban termelés, kitűnő minőség, versenyképesség, kivitelképesség és haladásért. 5. Pfeiffer Károly, Lipót és Bódog, Eszék. Kitűnő minőségű terményeikért; nagyban termelés, versenyképesség, kivitelképesség és haladásért. 6. Báró Prandau-Hillebrandt Gusztáv valpói és miholjaci uradalma. Kitűnő minőség, nagyban termelés, kivitelképességért. 7. Özv. Szathmáry-Király Pálné, F.-Zsolca. Kitűnő minőség, és termelés és irányért. 8. Gróf Zichy Edmund uradalmának gyűjt. kiállítás. A kálózi uradalom példányszerű berendezése, kitűnő és nagyban termelés, kivitelképesség és haladásért.

A kiállítás látogatásának könnyítései végett az osztrák-magyar államvasut szeptember 20-ától kezdve magyar vonalainak összes állomásairól és a nagykikinda-nagybecskereki vasut állomásairól hetenkint háromszor kiállítású különösen mérsékelt menettéri jegyeket ad ki 14 napi érvényvel, és pedig: az Esztergom-Nána állomásról felül fekvő állomásokról minden hétfőn, szerdán és szombaton, a Czegléd állomásról alól fekvő állomásokról minden kedden, csütörtökön és szombaton. Hétfőn és szerdán, illetőleg kedden és csütörtökön a menettérijegyek kiadása a kiállítású sorsjegyek és belépti jegyek kötelező váltásához van kötve; szombaton azonban a kiállítású sorsjegy és belépti váltása eliesik. A jegyek minden személyszállító vonatra, kivéve az expressz- és futárvonatokat, érvényesek.

Szerkesztői és kiadói üzenetek.

Sz. Ö. Verpeléti. A folytatást kémi fogjuk jövő számunkra idejében beküldeni. — **Előfizető.** Eger. Ugyanazon papjában, melybe a kívül száritott dohányt rakja, ép úgy elhelyezhető a zold dohány is, csak legyen az érett, és kellően follesztve és ritkábban fűzve a zsinereg, úgy mint azt már igen gyakran megirtuk; a zsinereg túlvárosa egymástól pedig csak kevésbé nagyobb legyen, mint a száradt dohányoknál. — **St. Ö.** Széged. Igérete megnyugtatt. — **D. I. Domahida.** Hát kérem most.

Felöl szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Daróczi Vilmos.